

**ПРИКАЗКА ЗА СИРОМАХА И
ТРИТЕ СКЪПОЦЕННИ
КАМЪКА НА ЮНАКА
ГРУЗИНСКА ПРИКАЗКА**

Превод от руски: Иван Троянски, 1976

chitanka.info

Дали е било, дали не е било — живял един сиромаш. Нищичко си нямал — нито къща, нито нива. Какво да прави? Отишъл в гората, оплел си колиба от пръти и се заселил в нея.

Събере едно въже сух вършинак, занесе го в града, продаде го, купи си хляб — така се прехранвал.

Запътил се веднъж за града, занесъл дърва.

Продад ги, купил хляб, мушнал го в пазва, тръгнал си. Студено му е, свива се, едва се влачи към колибата си.

А пътят му минава покрай царския дворец. Забелязала го царската дъщеря и казва на баща си:

— Гледай, татко, един дявол минава.

Погледнал бащата, вижда — не минава дявол, а беден човек; разсърдил се на дъщеря си:

— Никакъв дявол не е, а човек!

— Не, какъв ти човек — и черен, и окъсан — казва дъщерята, — дявол е, дявол!

Подели спор бащата и дъщерята. Бащата се разсърдил, крещи:

— Щом е така, веднага се омъжи за него, иначе ще ти откъсна главата.

Тя се уплашила и вместо да умре, решила да се омъжи за сиромаша. Вързала това-онова в кърпа, затекла се подире му, вика:

— Почакай, човече.

Сиромашът се обърнал, не повярвал, че такава хубавица му вика, върви си и не поглежда повече назад.

Влязъл сиромашът в колибата си, влязла и тя след него. Сиромашът пита:

— Защо дойде тук?

Тя рекла:

— Защото трябва да се ожениш за мен.

Сиромашът се разтреперал — защо му е такава жена, как ще я храни — и казва:

— Нали виждаш как живея: продам съчки и си купя комат хляб, а теб с какво ще те храня?

А тя:

— Не бой се, аз ще храня и себе си, и теб.

Сетне добавила:

— Ето ти една кърпа, струва петстотин рубли, цената е втъкана на нея. Вземи я, занеси я на панаира, щом се загледа някой в нея — кажи: цената е втъкана; продай я и донеси парите.

Взел кърпата сиромашът и я занесъл на панаира. Един търговец попитал за цената. Сиромашът му дума:

— Цената е на нея.

Кърпата се харесала на търговеца.

— Да вървим, в къщи ще ти наброя парите — казва той.

Завел сиромаша в къщи, наброил му петстотин рубли, нагостил го и го изпратил. Сиромашът донесъл парите в къщи.

Жена му изтъкала друга кърпа и на нея изписала същата цена; дала я на мъжа си и рекла:

— Занеси и нея на пазара.

Тръгнал, занесъл я. Разнася кърпата, разнася я, но все не може да я продаде. Един човек попитал за цената.

— Пари нямам — казва той, — но ако искаш, ще ти кажа за нея три думи.

— Не — вика сиромашът, — за думи не я продавам, — взел кърпата и я занесъл в къщи.

Жена му пита:

— Никой ли не искаше да я купи?

— Не, един човек я искаше за три думи, ала аз не я дадох — казва мъжът.

Жената се ядосала:

— Тръгвай още сега, намери човека и му дай кърпата за трите думи.

Отишъл пак на панаира. Търсил човека, търсил го, намерил го и му казва:

— Ще ти дам кърпата за трите думи.

— Да вървим — рекъл човекът.

Завел го в къщи и казал:

— Първо — не говори нищо, без да помислиш, а помисли и тогава кажи. Второ — ако ти наприказват срещу някого, каквото и да ти кажат, дори, че иска да те убие, не се втурвай да убиваш този човек, а най-напред хубавичко проучи дали е истина. Трето — ако си при река и дойде при теб човек да те попита има ли брод, а ти на бърза ръка кажеш — май че има, върви, и той тръгне и потъне, — това не е

хубаво; трябва да кажеш — не зная, братко, провери сам. Ето моите три думи.

Сетне надарил сиромаха и го изпратил.

Прибрал се сиромахът в къщи, разказал думите на жена си. Жената рекла:

— Запомни всичко, ще ти послужи. А сега ще е добре да идеш някъде на работа. Ще спечелиш пари — ще ги донесеш, ще купим чифт волове и ще заживеем като хората.

Тръгнал сиромахът, отива към града. На пътя среща трима търговци.

— Здравсти — казват търговците.

— Здравсти — отвръща сиромахът.

— Ще ни станеш ли ратай?

— Защо не, ще ви стана.

— Колко искаш за една година?

— Шестдесет рубли.

Търговците му дали пари за цяла година напред.

— Ето, изпрати ги у вас.

Сиромахът взел парите и ги изпратил по един земляк в къщи, а сам тръгнал с търговците. Три дни и три нощи вървели, никъде вода не видели.

Излезли на една планинска пътека, а оттатък планината, в една клисура, имало вода. Търговците дали една стомна на ратая си и казали:

— В клисурата има вода, донеси.

На смърт го изпратили, за една стомна вода сиромахът трябвало да загине. Приближил се до водата, гледа — един юнак-хубавец, въоръжен до зъби, си играе с една жаба, забавлява се.

Юнакът видял сиромаха и казва:

— Е, братко, кажи кой е по-красив — аз или жабата?

А жабата скача на рамото му, играе. Сиромахът без малко щял да каже това, което било на езика, ала си спомнил съвета — да не говори, без да помисли, и се замислил, дори дръпнал на три крачки. Замислил се и се уплашил — какво ще стане, ако на юнака не му хареса, когато кажа, че той е по-красив от жабата, и ме убие?! Не, тук сигурно има нещо.

А юнакът припира:

— Казвай де, защо мълчиш?

Сиромахът помислил — не, по-добре да кажа, че жабата е по-красива, и изрича:

— Жабата е по-красива!

На юнака това му трябвало. Едва казал сиромахът, че жабата е по-красива — жабешката кожа се пукнала и от нея излязла хубавица с невиджана красота.

Зарадвал се юнакът-хубавец, целува сиромаха, прегръща го.

— Колко хора претрепах при тази вода, докато получа такъв отговор и освободя омагьосаната хубавица от магията! Сега иди и кажи на всички: водата е свободна, аз си отивам оттук.

На раздяла юнакът му подарил три чудесни скъпоценни камъка и един златен женски колан и казал:

— Вземи тези скъпоценни камъни, ще ти послужат, а с колана, ако имаш жена, да се препаше с него и ще роди син със златни къдрици.

Сбогувал се със сиромаха и заминал с хубавицата си.

Сиромахът взел скъпоценните камъни и златния пояс, запънал ги в парцал; и ги изпратил по един земляк на жена си, налял вода и я занесъл на търговците. Те се учудили, че се върнал жив, и питат:

— Имаше ли някой при водата?

— Имаше, но си отиде — казал сиромахът. — Водата вече е свободна.

Всички прегръщат сиромаха, чудят се:

— Какво му каза, че той освободи водата? Толкова години вече се мъчим без вода.

А землякът занесъл на жената на сиромаха цялото богатство, запънато в парцала. Жената развила само единия скъпоценен камък — и само от половината му израсъл прекрасен град с дворци и градини.

Пуснала в полето табуни коне, стада овце и черни биволи, цанила пастири. Живее, чака мъжа си.

А сиромахът изкарал годината. За добрата служба търговците му подарили още пари и го освободили.

Не им трябвало повече ратай: водата била свободна, а те заради нея наемали ратаи.

Тръгнал сиромахът към къщи, търси плетената си колиба.

Върви, гледа — пасат черни биволи. Пита биволарите:

— Чии са тези черни?

Биволарите споменали неговото име.

Той се обидил, дори се разсърдил, мисли, че му се подиграват, ала нищо не казал, тръгнал нататък.

Срещнал по пътя овчи стада, попитал чии са и овчарите веднага изrekli неговото име. Отива до гората, гледа — няма я плетената му колиба, а на мястото ѝ — огромен дворец. Замислил се сиромахът. След това влязъл в двора.

— Къде живее една такава и такава жена? — пита за жена си.

— Нашата господарка ли? Ето там, на хълма, в двореца — казват му. Чуди се сиромахът, нищо не разбира.

От всички страни се стекли слуги, питат го какво иска, не търси ли работа, няма ли да стане ратай?

— Да — казал той, — ще стана.

Всички заприказвали, загълчали. Едни викат:

— Не ни трябва ратай.

Други:

— Трябва ни.

А един старец — пастир на гъски — казва:

— Ще го взема да варди гъските.

Наели го.

Така изминал месец. Сиромахът работи, пасе гъските. И ето че веднъж казва на стареца:

— Искам да видя господарката.

— Аз не смея да ида при нея — отвърща старецът, — ама ще изпратя едно момиченце.

Изпратили едно момиченце, рекли му:

— Кажи на господарката, тук един човек вече месец работи при нас, иска да те види.

Момиченцето отишло, съобщило.

Господарката помислила, че може мъжът ѝ да се е върнал, излязла на балкона и накарала слугите да го доведат.

Отива той, мисли какво ще стане.

Тя го видяла отгоре, познала го, заповядала на слугите:

— Вземете го на ръце и го донесете така, че кракът му да не стъпи на земята.

Слугите изтичали, вдигнали го на ръце, поздравяват го, а инак го щипят отдолу, ядосват се — откъде-накъде такава почит към простия пастир на гъски. Сложили го пред господарката.

Тя освободила всички слуги, облякла го, пременила го. Хванала го след това под ръка, разхожда се с него.

Здравата се уплашили слугите, като разбрали, че това е стопанинът, мислят — всички ни ще изпъди. А той не се сърди и не пъди никого. Тръгнал, разглежда стаите.

Гледа — в една стая малко момче със златни къдрици. Разгневил се, пипнал кинжала си, иска да се втурне да убие жена си, ала си спомнил думите на оня човек — да помисли, преди да убива. Размислил се, спомнил си как ѝ изпратил златния колан и какво му казал юнакът.

Спомнил си и разбрал, че, види се, от колана е родила жена му момче със златни къдрици.

Дошла жена му и казва:

— Всичко това спечели ти: помниш ли как ми изпрати трите скъпоценни камъка и златния колан. Целия този град и двореца — всичко построих само с половината от единия чуден камък. А двата камъка и половина и досега са още цели: толкова са скъпи, че никой не може да ги размени.

Зарадвал се човекът. Живеят весело и щастливо. Жената веднъж рекла:

— Покани баща ми.

— Добре — казал мъжът.

Извели от табуна един бял кон, оседлали го със сребърно седло, сложили му сребърна юзда, пременили един слуга с бяла дреха и го изпратили да повика царя-баща на гости, като му заповядали:

— На никого по пътя, пък и на самия цар не казвай, че си наш слуга, а само кажи — зетят ви ми поръча да ви повикам на гости при него.

Пристигнал слугата при царя, казва:

— Зетят ви моли да му идете на гости.

Царят само се засмял и казва на слугата:

— Не те ли е срам, такъв юнак, да предаваш поканата на оня нещастен просяк? Как е посмял да вика мен, царя, на гости?!

Слугата се върнал, разказал как го приел царят.

На другия ден извели от табуна един червен кон, оседлали го със златно седло, облекли слугата със златна дреха и го изпратили при царя.

Пристигнал слугата, казва:

— Царю велики! Зетят ви моли да заповядате на гости при него.

Царицата казала на царя:

— Да идем, вземи слугите, храна, ще го повикаме в полето, ще му подарим пари, все пак зет ни е.

Слугата се върнал, доложил на господарите си:

— Така и така, царят иде със свитата си.

Иде царят, вижда стада овце, пита:

— На кого са?

Казали името на зетя му.

Върви по-нататък, вижда — пасат табуни коне. Пита:

— Чии са тези табуни?

И пак споменали името на зетя му.

Царят огледал табуните, наредил да хвърлят всичката храна, която взели за из път, върнал всичките слуги и казва:

— Личи си, забогатял е моят зет, срамота е да ходя при него с храната и слугите си.

Пристигнал, вижда един чудесен град, а сред града — дворец, дъщеря му и мъжът ѝ се разхождат на балкона.

Качили се царят и царицата горе, прегърнали дъщеря си и зетя си, целуват ги. Дъщерята казала:

— Защо не искахте да дойдете — срам ли ви беше?

Влезли в залата.

Трапезата отрупана с гозби, ама такива, каквито и царят никога не бил виждал. След обяда дъщерята казала на баща си:

— Размени ни пари.

Изнесли двата и половина скъпоценни камъка и добавила:

— Ето, ако можеш, размени ги.

Как да е, царят разменил двата камъка, а половината не можал, не му стигнали парите. Благословил царят зетя си, окачил му верижката си и го сложил да царува.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.